

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(S.A.M.)

10/76

Afdeling: Inlichtingen en
Veiligheid.

's-Gravenhage, 22 oktober 1
Prins Clauslaan 8
Tfn 81 43 21

Nr. : AIV/0964/P-76.

Aan:
Zie verzendlijst

INLICHTINGENSAMENVATTING
(ISAM 10/76)

Deze ISAM is een nationaal inlichtingendocument.
Behoudens voorafgaande toestemming van het Hoofd
van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van
de Luchtmachtstaf mag de inhoud niet

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. ten overstaan van buitenlanders in discussie worden gebracht;
- c. worden gekopieerd.

VERZENDLIJST (behorende bij Inlichtingsamenvatting nr. 10/76
d.d. 22 oktober 1976).

<u>Aan:</u>	<u>Ex.nr.:</u>	
Chef Staf (Luchtmacht) van de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1	1)
Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven	2	1)
C- CTL	3	
C- Vlb Soesterberg	4	
C- Vlb Leeuwarden	5	
C- GPLV/Vlb Deelen	6	
C- Vlb Volkel	7	
C- Vlb Eindhoven	8	
C- Vlb Twenthe	9	
C- Vlb Gilze Rijen	10	
C- 12GGW	11	
C- 3GGW	12	
C- 5GGW	13	
C- CRC/MILATCC	14	
C- LVM Groep	15	
C- 1LK t.a.v. C- ASOC	16+17	
C- CLO	18 t.e.m.	20
C- LIMOS	21	
C- LETS)		
C- KKSL)	22	
C- KLS tevens Vlb Ypenburg	23	
Directeur Luchtmacht Stafschool	24	
Lumat	25	1)
LuLaMarat	26	1)
LuLaMarat	27	1)
MaLumat	28	1)
Lumat	29	1)
LaLumat	30	1)
LaLumat	31	1)
LuLamat	32	1)
LaLuMarat	33	1)
LaLuMarat	34	1)
	35	
<u>I.a.a.:</u>		
Voorzitter van het Comité Verenigde Inlichtingen- diensten Nederland	36	
Hoofd MARID	37	
Hoofd LAMID	38+39	
Hoofd IDB t.a.v. Lu-Liaison Officier	40	
OOP/KLu	41	
DMLu	42	
HPMV d.t.v. VCVCS	43	

	<u>Ex.nr.:</u>
NMR-Neth. SHAPE t.a.v. Maj [REDACTED]	44
NMR-Neth. AFCENT t.a.v. Maj [REDACTED]	45
NAK-2ATAF t.a.v. Lt-Kol [REDACTED]	46
Neth. Support Unit AAFCE t.a.v. Lt-Kol [REDACTED]	47
C- 1LVG	48

Intern aan:

BDL - Plv.CLS - Sous-Chef Operatiën - Sous-Chef Plannen	49	
H- Afd.Ops Directie	} ter circulatie	50
H- Afd.Lu Bedr.Veiligheid		
H- Afd.Verbindingen		
H- Afd.Ops Behoeften	51	
H- Afd.Plannen	} ter circulatie	52
H- Afd.Organisatie		
H- Afd.Fin.Beleid		
H- Afd.Autom.Aangelegenh.		
Archief Afd. Inlichtingen en Veiligheid	53	
H- Sectie Contra Inlichtingen	54	

-
- 1) ter info, daarna retour aan het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmachtstaf.
 - 2) ex. 19 en 20 ter info, daarna retour aan het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmachtstaf.

I N H O U D S O P G A V E

	<u>Blz.:</u>
<u>HOOFDSTUK I - FEITEN EN ONTWIKKELINGEN</u>	I-1
<u>WP Militair/Algemeen</u>	I-1
<u>Nieuw lsk regiment voor het ontwikkelen en onderwijzen van "air superiority" taktieken t.b.v. de Sowjet Taktische lsk opgericht</u>	I-1
<u>Ontwikkeling "gun pod" t.b.v. de FITTER-C en mogelijk FLAGON</u>	I-1
<u>Nieuwe FLAGON variant</u>	I-2
<u>Invoering van de SA-3 t.b.v. de Bulgaarse lvd organisatie</u>	I-2
<u>Uitbouw SA-1 en SA-5 bestand in de Sowjet Unie</u>	I-2
<u>Afbouw SA-2 bestand in de Sowjet Unie</u>	I-2
<u>WP lsk en lvd middelen tegenover de Centraal Europese Sector</u>	I-2
<u>Vlieg- en oefenactiviteiten van de WP lsk in de "forward area"</u>	I-2
<u>Reactie op NAVO oefeningen</u>	I-4
<u>Ontwikkelingen m.b.t. de Vliegtuigslagorde in de "forward area"</u>	I-5
<u>Vliegongevallen bij de WP lsk in de "forward area"</u>	I-6
<u>TV signalen vanuit FOXBAT-D</u>	I-7
<u>Invoering Sowjet hoogtezoekradar ODD PAIR in de "forward area"</u>	I-7
<u>Uitbreiding SA-2 organisatie in Tsjechoslowakije</u>	I-8

	<u>Blz.:</u>
✓ <u>JOEGOSLAVIE</u>	I-8
<u>Ontwikkelingen m.b.t. de Joegoslavisch-Roemeense</u> <u>"ORAO"</u>	I-8
<u>Oefening GOLYA</u>	I-9
✓ <u>HOOFDSTUK II - VLIEGTUIGSHELTERS IN DE DDR, POLEN EN</u> <u>TSJECHOSLOWAKIJE</u>	II-1/II-4 + bijl.(4)
✓ <u>HOOFDSTUK III - EEN GECOMBINEERDE SA-2/SA-3 BRIGADE BIJ</u> <u>DE OOSTDUITSE LUCHTMACHT</u>	III-1/III + bijl.(3)
✓ <u>HOOFDSTUK IV - BELANGRIJKE VERANDERING IN DE MC-260 SERIE</u>	IV-1/IV-5 + 1 bijl.
✓ <u>HOOFDSTUK V - DE RELATIE MOSKOU-PEKING</u>	V-1/V-6
✓ <u>HOOFDSTUK VI - DE INLICHTINGENDIENSTEN VAN BULGARIJE,</u> <u>JOEGOSLAVIE, ALBANIE, DE VR CHINA EN CUBA</u>	VI-1 + bijl.(5)
✓ <u>HOOFDSTUK VII - GROMYKO OVER HET OOSTBLOK</u>	VII-1/VII.
✓ <u>HOOFDSTUK VIII - ECONOMISCHE STRUBBELINGEN IN POLEN</u>	VIII-1/VI:
✓ <u>HOOFDSTUK IX - DE RUSSISCHE GRAANRESERVES</u>	IX-1/IX-2

HOOFDSTUK V - DE RELATIE MOSKOU - PEKING

1. De afwijzing door het Centraal Comité van de CP-China van het rouwtelegram van het CC van de CPSU n.a.v. het overlijden van China's grote voorman MAO Tse-tung weerhoudt de Sowjetleiding er niet van om tegenover Peking een verzoenende houding te blijven aannemen. In een felicitatieboodschap van de Sowjetregering t.g.v. de Nationale Feestdag van de Volksrepubliek China (1 okt. j.l.) wordt thans zelfs benadrukt, dat "normalisatie" van de Chinees-Russische betrekkingen een goede zaak zou zijn voor allen die "geïnteresseerd zijn bij de opbouw van socialisme en communisme". Het Sowjet partijblad "Prawda" onderstreept, dat er geen vraagstukken zijn die niet op basis van de "wederzijdse wil om met elkaars belangen rekening houden" opgelost kunnen worden. De wijze waarop in de Sowjet-media de kwestie China wordt behandeld is kennelijk erop gericht een apoteu te richten tot die Chinese leiders die eventueel een normalisatie in de staatsbetrekkingen met de SU (en wellicht zelfs de CPSU) toejuichen. Inmiddels heeft minister van BZ, Gromyko, in zijn redevoering voor de Algemene Vergadering van de VN eveneens Moskou's bereidheid om de betrekkingen met China te verbeteren onderstreept. Tactische betekenis heeft deze opstelling van Moskou vooral in die zin, dat wanneer politieke dividenden mochten uitblijven en geen verbetering in de Russisch-Chinese betrekkingen mocht optreden, nogmaals Pekings "onhandelbaarheid" zal zijn aangetoond. De huidige frequentie van Moskou's tegemoetkomende gebaren jegens een overigens nogal verdeelde Chinese topleiding van radikalen en gematigde pragmatici ("Kapitalistische wegbereiders") wekt de indruk, dat partijleider Breznjev vooral niet - zoals eertijds Nikita Chroesjtsjow - van een onnodig militant beleid jegens China of een weinig tactvolle benadering beschuldigd wenst te worden.

2. In tal van beschouwingen en rapporten over de Sowjet-China verhouding is in het verleden als voornaamste konklusie naar voren gebracht, dat de SU voorshands weinig anders doen kon dan "uitkijken naar het tijdperk na - MAO". Ook volgens China-kenners uit de SU mocht overigens niet verwacht worden, dat het overlijden van de

Grote Roerganger spoedig een betekenisvolle verbetering van de Russisch-Chinese betrekkingen zou inluiden, maar wel werd MAO's heengaan als een eerste voorwaarde beschouwd. De Sowjets verklaren dat de moeilijkheden met China uitsluitend te wijten zouden zijn aan de persoon van MAO. Hij maakte zijn vijandige houding jegens de SU tot een kernstuk van zijn leer en wenste die vijandigheid in het maoïsme verankerd te zien. De nadruk op dit facet, de persoon van MAO, kan intussen moeilijk verhullen, dat de Sino-Sowjetcontroverse niet alleen in het teken staat van MAO's persoon, maar ook een uitvloeisel van scherpe nationale tegenstellingen en van de "fysieke" machtsverhoudingen is. Vandaar dat achter Moskou's huidige verzoeningsgebaren, die weliswaar suggereren dat met het heengaan van MAO een gunstige voorwaarde is geschapen voor een verbetering van de staatsbetrekkingen en wellicht zelfs hervatting van de dialoog met CPSU, toch tevens het nodige scepticisme verborgen is.

3. Dat in de Russische topleiding hoe dan ook de overtuiging leeft dat inderdaad MAO persoonlijk in zeer belangrijke mate verantwoordelijk is geweest voor de huidige staat van de Chinees-Russisch betrekkingen, wordt duidelijk nu het Kremlin MAO's verscheiden met daad aangrijpt om te trachten een kentering in deze betrekkingen tot stand te brengen. Daarbij doen zich in hoofdzaak de volgende overwegingen gelden. Uiteraard wenst de Sowjettop eerst en vooral de mogelijkheid van vijandelijkheden met een nucleaire nabuurstaat welke een bevolking telt van 800 miljoen zielen en waarmee de SU een gemeenschappelijke grens van maar liefst 7.200 km heeft zoveel mogelijk te reduceren. Een andere belangrijke preoccupatie van de Sowjetleiding is de verdere uitbouw van de betrekkingen tussen China en de Verenigde Staten - waarbij het nog steeds niet tot een volledige diplomatieke erkenning is gekomen - zoveel mogelijk te verhinderen. Voorts hoopt Moskou de in de afgelopen jaren overigens onmiskenbaar zwakker geworden Chinese uitdaging aan de vooraanstaande positie van de CPSU in de "wereldcommunistische beweging" en aan Moskou's leiderschapspretenties m.b.t. de nationale bevrijdingsbeweging in de Derde Wereld in toom te houden.

4. Het kan na het vorenstaande niet verrassen, dat de Sowjetpropaganda reeds in de maanden voorafgaande aan MAO's overlijden

eenzijdig de

eenzijdig de nadruk heeft gelegd op MAO's persoonlijk aandeel in de door de Volksrepubliek beleden koers van "anti-Sowjetgezindheid". Dit verband valt er bijvoorbeeld op te wijzen dat de Sowjets na het overlijden van Tsjoe En-lai, in januari 1976, de overleden premier meteen eerherstel begonnen te bewijzen. Ook over diens voorlopige opvolger Teng Hsiao-ping (die intussen ervan beschuldigd werd zich als een "Kapitalistische wegbereider" te ontpoppen en door MAO en radikalen dan ook prompt weer is vernederd, afgezet en thans als revisionist geldt) liet men zich in de Russische publiciteitsorganen niet al te negatief uit. Meer recentelijk heeft Moskou zich ook over de nieuwbenoemde premier en eerste vice-voorzitter van de Chinese Hua Kuo-feng, die thans wellicht als compromisfiguur tot MAO's opvolger is aangewezen vrij gematigd uitgelaten. Behalve dat Moskou liet doorschemeren dat een nieuw hoofdstuk in de Chinees-Russische betrekkingen enkel na MAO's heengaan tot de mogelijkheden zou gaan behoren is in de huidige Sowjetpropaganda opnieuw het thema opgedaagd dat er in de Volksrepubliek China altijd krachten zijn geweest, met name onder de militairen, die zich minder vijandelijk jegens de SU opstelden. Dit thema wordt niet alleen opgebracht op grond van het vermoeden dat dergelijke facties in China voorkomen, maar vermoedelijk ook om (zoals in het verleden) de Russische bereidheid aan te geven om deze facties eventueel in de machtsstrijd te helpen. Moskou lijnt namelijk van oordeel te zijn, dat de interne partij-tegenstelling in de Chinese CP ten dele vermoedelijk nog steeds de voorkeur voor een verbetering met de SU in plaats van met de Verenigde Staten betreft. Deze lijn werd, zoals bekend, aangehangen door de vroegere minister van defensie Lin Piao en vele militaire commandanten die met hem sympathiseerden. Met de val van Lin Piao (1971) kreeg de groep die zich tegen toenadering met Moskou verzette en meer zag naar verbetering van de betrekkingen met Washington de overhand. De belangrijkste exponent van deze groep, premier Tsjoe En-lai, zou ook de doorslag hebben gegeven bij de militaire reorganisatie welke in de meeste van de elf militaire gebieden van de Volksrepubliek werd uitgevoerd en begin 1974 werd bekendgemaakt. De militaire reorganisatie (een zuivering van legerleiders in de vorm van overplaatsingen) wordt beschouwd als een verlengstuk van het proces dat na de mislukte opstand van Lin Piao op gang kwam en gericht was op vermindering van de

politieke mach

politieke macht van het Volksbevrijdingsleger en versterking van de greep van de partij daarop.

5. Uit hetgeen in de loop der jaren bekend is geworden blijkt overigens niet dat Moskou over enig bijzonder inzicht in de problematiek, de figuren en pionnen in de strijd om de opvolging in China beschikt. Men lijkt aan Sowjetzijde over het algemeen de hoop te kosteren, dat de gematigden (d.w.z. de min of meer uitgesproken tegenstanders en slachtoffers van de Culturele Revolutie en haar erfenis) het zullen winnen van de meer linkserichte elementen oftewel de radikalen, met wie MAO's verwantschap zich nog onlangs duidelijk heeft gemanifesteerd. Tot deze radikalen behoort ook MAO's echtgenote, thans weduwe, Tsjiang-Tsjing, het culturele opperhoofd van China die m.n. tijdens de Culturele Revolutie op de voorgrond trad. Hun lijn is het vooral te doen om het beleid en de verworvenheden van de Culturele Revolutie (en daarmee hun posten en posities) veilig te stellen tegenover een te eenzijdig economische prioriteitenstelling. Moskou lijkt zich te realiseren dat wanneer de radikalen de machtsstrijd definitief in hun voordeel beslissen de Chinese confrontatiepolitiek jegens de VS een goede kans maakt slechts te zullen worden verhevigd. Anderzijds zou in dat geval de Chinese buitenlandse politiek de SU wellicht veel minder gecompliceerde problemen stellen, omdat de radikalen nu eerder minder geporteerd lijken voor "vrijage" met de VS en voor het Chinees-kaanse schimmenspel dan de pragmatici of gematigde. Het lijkt voor Moskou een vrij gunstige omstandigheid te zijn, dat MAO Tse-tung overleed in een periode dat de economische betrekkingen tussen de Verenigde Staten en China niet aan de verwachtingen voldoen en ook in de diplomatieke betrekkingen weinig vooruitgang is gekomen.

6. In de Sowjet-rapportage m.b.t. de interne Chinese ontwikkelingen sedert het opzienbarende ontslag van Teng Hsiao-ping (april 1976) is geen volstrekt consistente lijn terug te vinden. De hoofdmoot van deze commentaren lijkt evenwel te suggereren, dat in Moskou's ogen de radikalen wel enige winst in de rivaliteitsstrijd konden boeken, maar niet voldoende om nu de meerderheid van de "gematigden" in het partijoverheids- en militaire apparaat in de hoek te manoeuvreren. Wellicht is Teng Hsiao-ping op instigatie van de radikalen en met de zegen

voorzitter MA

voorzitter MAO ten tweede male weggezuiverd, maar Tengs ontslag is niet het signaal geworden om tot een algehele zuivering van "Kapit listische wegbereiders" over te gaan en de vele andere gerehabilit slachtoffers van de Culturele Revolutie andermaal te vernederen.

7. Het is te verwachten dat de Russische "revisionistische k ook zonder daarbij nu reeds serieus te speculeren op een Chinees-Russisch samengaan, om een aantal redenen in de naaste toekomst to de politiek van verzoeningsgebaren naar Peking zal blijven voortze zulks

- a. om de internationale communistische beweging te kunnen voorhouden en inprenten, dat de SU zich niet in het minst als een ervvijand van de Volksrepubliek China beschouwt en, evenals in het verleden, bereid blijft om de schade aan de Chinees-Russische betrekkingen, die door MAO's onverzoenlijke vijandigheid werd ver-oorzaakt, te herstellen;
- b. om allé potentieel belanghebbenden in de Volksrepubliek te demonstreren dat de SU de betrekkingen met China wer-kelijk wenst te verbeteren en tot bijlegging van geschil-len bereid is;
- c. om zoveel mogelijk te vermijden dat diegenen in de Chinese Volksrepubliek zouden worden aangemoedigd die voor een voortzetting van MAO's politiek jegens de SU zullen plei-ten;
- d. om in de kritieke dagen na MAO's overlijden de stemming in China te peilen en na te gaan of überhaupt wel een verbetering van de betrekkingen mogelijk is.

Aangenomen wordt dat ook partijleider Breznjew persoonlijk wenst demonstreren dat hij al het mogelijke heeft gedaan om weer een ze: toenadering tot stand te brengen. Een van de redenen waarom Chroesjtsjow in het jaar 1964 ten val gebracht werd was inderdaad zijn ontactvolle behandeling van de kwestie China, zijn verzuim o

alles in het werk te stellen om de betrekkingen tussen Moskou en Peking te verbeteren.

8. Wanneer wat meer duidelijkheid zal zijn gekomen in de binnelandse situatie van de Volksrepubliek, is het niet uitgesloten dat Sowjets de leiders in Peking zullen benaderen omtrent de mogelijkheden om een topontmoeting te arrangeren. Aan zo'n ontmoeting, zo wordt in sommige kringen al "verwacht", zal de SU dan geen preliminaire voorwaarden verbinden. Men zal zich toegankelijk verklaren voor Chinese suggesties betreffende niveau, tijdstip en plaats ervan. Vermoed kan worden dat de SU ook andere voorstellen gereed heeft liggen. Sedert 1969 zijn van Sowjetzijde pogingen ondernomen om Peking ertoe te bewegen om matiging of stopzetting van de propaganda-oorlog overeen te komen en handelskontakten, wetenschappelijke en kulturele kontakten uit te breiden. Dergelijke voorstellen, kan men verwachten, kunnen elk ogenblik opnieuw gedaan worden. En mocht Peking in het geheel niet voor een topontmoeting voelen, dan is Moskou wellicht in staat door bepaalde tegemoetkomingen of wat meer genereuze aanbiedingen de grensbesprekingen met China plotseling een vlotter verloop te geven. Deze grensonderhandelingen zijn met tal van onderbrekingen (zo is de Sowjet-onderhandelaar Ilitsjow sedert mei 1975 niet meer in Peking geweest) sedert 1969 gevoerd. Wat overigens niet verwacht kan worden is, dat Moskou bereid zal zijn ook maar één enkele fundamentele concessie aan Peking te doen.

HOOFDSTUK VII - GROMYKO OVER HET OOSTBLOK

1. Een artikel van de hand van Sowjet-minister van Buitenlandse Zaken, Gromyko, over de buitenlandse politiek van de SU werd onlangs gepubliceerd in het tijdschrift "Kommunist", orgaan van het Centrale Comité van de CPSU. Als zodanig kan het een vrij opmerkelijk artikel genoemd worden, ondanks alle gemeenplaatsen. Ook zonder het artikel hier te analyseren, lijkt het zinvol daaruit enige passages over het Oostblok aan te halen en van Gromyko's visie terzake kennis te nemen. Die visie is hier uiteraard niet die van de diplomaat, maar geheel conform de lijn van het XXVe Congres van de CPSU.

2. Het Oostblok ("Socialistische gemeenschap") wordt door Gromyko gekenschetst als een "gemeenschap die in kracht door geen enkele alliantie of coalitie uit het verleden of heden wordt geëvenaard". "Deze nieuwe internationale gemeenschap van volkeren en staten is een machtige factor geworden in de hedendaagse internationale ontwikkelingen en bepaalt de hoofdtrend van de sociale politieke vooruitgang van de mensheid". "Krachtens de aard van het socialisme en dankzij de buitenlandse politiek van de socialistische staten, die steeds meer van invloed is op de internationale betrekkingen, spelen de socialistische staten thans een vooraanstaande rol als het meest solide bolwerk van vrede, vrijheid en onafhankelijkheid van de volkeren".

3. "De succesvolle opbouw van een nieuwe maatschappij in ieder socialistisch land afzonderlijk en de doeltreffendheid van het optreden van deze landen op het internationale toneel hangen voor een zeer groot deel af van hun eenheid, klassesolidariteit en onderlinge steun". "De CPSU en de Sowjet-staat doen al het mogelijke om de broederlijke vriendschap tussen de landen van de socialistische gemeenschap te consolideren; zij doen al het mogelijke voor de versterking en verdere ontwikkeling van de samenwerking op grond van de beginselen van het socialistisch internationalisme, ware soevereiniteit en volledig gelijke rechten, belang bij elkaars successen en kamerlandschappelijke wederzijdse bijstand". "De voornaamste grondslagen

van hu

van hun samenwerking en hun organisatiekracht is gelegen in het onverwoestbare en strijdbare bondgenootschap van hun communistische partijen, in de eenheid van hun wereldbeschouwing, van hun doelstellingen en hun wil". "Een beproefde vorm van samenwerking vormen de systematische ontmoetingen tussen de partijleiders van de gemeenschap; deze ontmoetingen stellen hen in staat om beraad te voeren over vraagstukken betreffende de opbouw van het communisme en de buitenlandse politiek en om gezamenlijk wegen uit te stippelen om gemeenschappelijk voort te schrijden".

4. "Effectieve samenwerking wordt gepleegd in het kader van h "Politiek Consultatieve Comité" van het WP, dat kwesties betreffende de betrekkingen tussen de socialistische landen die van het Pact de uitmaken behandelt, Europese en internationale vraagstukken die het Pact betreffen bediscussieert en een gemeenschappelijke politieke lijn uitwerkt". "De broederlanden die deel uitmaken van de "Raad vo Wederzijdse Economische Hulp" (Comecon) vormen met elkaar de groots economische gemeenschap in de wereld". "De Raad overtreft elke andere internationale economische organisatie qua totaal van nationale grc percentages". "De SU alleen neemt tegenwoordig ongeveer 20% van de wereldindustriële produktie voor haar rekening, hetgeen in absolute cijfers meer is dan in de hele wereld in het jaar 1950 werd geproduceerd". "Het aandeel van de Comecon in de wereldindustriële produktie komt thans op om en nabij éénderde van die produktie".

5. "De uitbreiding van ideologische samenwerking tussen de partijen van de broederlanden neemt in betekenis toe. Dat is hoogst belangrijk omdat de problemen der ideologische tegenstelling tussen de twee stelsels hun belang en scherpte volledig blijven behouden. De verspreiding van onze vooruitstrevende en humane denkbeelden en van de waarheid omtrent het socialisme en zijn successen, omtrent zijn historische superioriteit boven het kapitalisme, is een machtswapen in die strijd". Aldus Gromyko, die hier blijkbaar wil demonstreren de derde mand van Helsinki óók te kunnen hanteren.

HOOFDSTUK VIII - ECONOMISCHE STRUBBELINGEN IN POLEN

1. In recente redevoeringen hebben de Poolse partijleider Edward Gierak en premier Jaroszewicz de ernst van Polens huidige economische moeilijkheden, m.n. in de agrarische sector en in de levensmiddelensector, onderstreept. De Poolse landbouw heeft nu in drie achtereenvolgende jaren slechts povere resultaten kunnen boek. Blijkbaar is de droogte van 1976 er de oorzaak van dat de graanproductie in dit jaar op hetzelfde peil als in het jaar 1975 is gebleven. De veeteelt aanzienlijke schade is berokkend.
2. Ongeacht verhoogde graanimporten en een grotere invoer van voedselprodukten is de varkensstapel medio 1976 met 10 procent, de veestapel met bijna 4 procent verminderd. Niet alleen heeft men te kampen met voedseltekorten, ook op het gebied van verstrekking van materiële stimulansen voor de Poolse agrariër doen zich moeilijkheden voor. Wel dient opgemerkt te worden dat in 1976 maatregelen zijn getroffen om de prijzen die de Poolse staat voor plattelandsprodukten betaalt, te verhogen.
3. De toestand in de Poolse landbouw, waarbij gevoegd het feit dat Polen niet op graanleveranties uit de SU hoeft te rekenen, maken dat de Poolse schuldenlast in harde valuta (t.b.v. importen van voedselprodukten en steeds hogere subsidies op levensmiddelen) steeds hoger is opgelopen. Deze ontwikkeling was een bepalende factor voor de poging van de Poolse regering om de verkoopprijzen van levensmiddelen in juni van dit jaar te verhogen. Zoals bekend mislukte de poging, doordat de Poolse regering (en de CP) eenvoudig had te zwichten voor een morrende bevolking, twee gegevens die in een Oosteuropese staat eigenlijk helemaal niet kunnen voorkomen.
4. De destijds in overweging zijnde prijsverhoging van 35% voor vlees hoopt men niettemin, zij het nu via een meer geleidelijk aanpak, toch door te voeren. Voorlopig blijft evenwel de nu al ja lang geldende bevrozing van de prijzen van de voornaamste levensmiddelen gehandhaafd.

5. Op 1 okt. j

5. Op 1 okt. j.l. zouden eveneens beperkingen worden doorgevoerd op de prijzen van vlees, groenten en fruit, die door particuliere producenten op de "vrije" markt worden afgezet. De prijzen van deze produkten waren tot nu toe in het algemeen aanzienlijk hoger dan in de staatswinkels.

6. Een plenaire zitting van het Centraal Comité van de Poolse "Verenigde arbeiderspartij" (CP) heeft op 9 sept. j.l. haar goedkeuring gehecht aan de instelling van een aantal studiegroepen, die de voor naamste aspecten van de huidige voedselsituatie, van het prijzenvraagstuk en van de Poolse landbouwproblematiek zullen gaan onderzoeken.

7. Een van de economische problemen waarmee de officiële instanties zich geconfronteerd zien is, dat in Polen de vraag naar levensmiddelen veel sneller blijkt te groeien dan het aanbod, hetge mede tot verhoogde importen heeft genoodzaakt. Volgens berekeningen van de Poolse planningsinstanties zal in 1976/77 de invoer van graan en voedselprodukten minstens zeven miljoen ton bedragen. Dit betekent dat het toch al hoge peil van 1975/76 zal blijven gehandhaafd. Bovendien is de Poolse vleesexport teruggelopen en de invoer ervan drastisch verhoogd.

8. Deze ontwikkelingen dreigen tot een nog verder oplopen van Polens schuldenlast te leiden, hetgeen allesbehalve met de aangekondigde strategie voor het komende vijfjarenplan (1976-1980) lijkt te stroken. Het is niet uitgesloten, dat zelfs het hele Poolse vijfjarenplan daardoor zal moeten worden herzien.

HOOFDSTUK IX - DE RUSSISCHE GRAANRESERVES
(overgenomen uit de "International Herald
tribune", 2-3/10/76 pt. 6; William
Beecher te Washington)

Zelfs wanneer zij miljoenen tonnen graan in het buitenland aankoopt houdt de Sowjet-Unie reusachtige oorlogsreserves aan in ondergrondse bunkers aan de rand van de grote steden. Volgens goed geïnformeerde bronnen zijn deze graanvoorraden in vreedetijd onaantastbaar. Zij mogen zelfs niet worden aangesproken wanneer voedselgebrek zou noodzaken tot slachten van een deel van de veestapel. Deze ontdekking, die pas in de laatste maanden gedaan is, stelt Washington voor de vraag of het ernst is met de Russische oorlogsvoorbereidingen. Sommige Amerikaanse experts achten het een nieuw voorbeeld van Russische paranoia, anderen zijn bezorgd, mede met het oog op de opbouw van de Russische defensie, dat het Kremlin besloten heeft zich een positie te verschaffen waarin het een harder buitenlandse politiek kan voeren. Naar verluidt heeft CIA-directeur George Bush, toen hij een Amerikaanse liaisoncommissie naar Peking leidde, Chinese rapporten verkregen die gewaagden van de opslag van grote Russische graanvoorraden voor oorlogsdoeleinden. Dit was een oordeel van een vastbesloten Chinese poging om Washington te overtuigen van de noodzaak de Russische dreiging ernstiger te nemen. Bush gaf zijn medewerkers opdracht de zaak te onderzoeken. Onder de Russische emigranten vond de CIA iemand die inlichtingen uit de eerste hand kon verschaffen, o.a. een gedetailleerde beschrijving van een ondergrondse graansilo. Daarna volgde een uitgebreid onderzoek van oude foto's van herkenningssatellieten, waaruit bleek dat soortgelijke bunkers waren gebouwd aan de rand van 36 grote steden in geheel de Sowjet-Unie. De geschatte capaciteit van die bunkers bedroeg miljoenen tonnen. Een typische graanbunker schijnt van bovenaf te gelijken op een betonvlakte ter grootte van drie of meer voetbalvelden, alleen onderbroken door luchtspleten en omgeven door graansilo's graandrogerijen en lage

magazijnen. Van

magazijnen. Van tijd tot tijd wordt ouder graan door nieuw graan vervangen. De geïdentificeerde bunkers bevatten naar schatting twee miljoen ton graan en de bijbehorende magazijnen vier tot zes mln ton. Er is alle reden om aan te nemen dat talrijke andere opslagplaatsen nog niet ontdekt zijn. Leon Goure verklaart in zijn recente werk "War Survival in Soviet Strategy" dat de omvang van de Russische oorlogsreserves een goed bewaard geheim is. Hij merkt op dat Chroesjtsjow het in 1954 ontoelaatbaar achtte, staatsgraanreserves te gebruiken om de oogsttekorten van 1953 aan te vullen. En na de rampzalig slechte graanoogst van vorig jaar slachtten de Russen liever veel vee dan dat zij de oorlogsreserves aanspraken. Het schijnt dat de Sowjet-Unie er thans bij sommige traditionele afnemers op aandringt, hun graan op de wereldmarkt aan te kopen. Polen heeft daartoe onlangs een lange-termijnovereenkomst met de Verenigde Staten gesloten ter grootte van $2\frac{1}{2}$ mln ton graan per jaar. Dit jaar belooft de Russische graanoogst de 207 miljoen ton te naderen en de op één na beste oogst van 's lands geschiedenis te worden. Waarnemers wijzen op het verlies, in goede jaren veroorzaakt door het gebrek aan geschikte opslagruimte, zulks in tegenstelling tot de vele faciliteiten voor de reserves, bestemd voor de strijdkrachten in geval van oorlog.